

Korištenje platnih usluga PIS i AIS unutar SPI rješenja

Ivan Tomljenović, mag. comm.

U članka se pojašnjava korištenje platnih usluga PIS i AIS unutar SPI rješenja.

Internetne usluge plaćanja te brojne druge usluge u oblaku, koje je ranije pružao isključivo financijski sektor, danas pored banaka pružaju i kompanije tehnološkog sektora, čime se povećala sigurnost, jednostavnost, dostupnost i raznovrsnost financijskih usluga te mogućnost izbora za potrošača, a istodobno se smanjila cijena korištenja usluga financijskog sustava.

Regulator za certificiranje i licenciranje pružatelja usluga platnog prometa na domaćem tržištu je Hrvatska narodna banka koja, između ostalog, odobrava i nadzire opis subjekata u registar te je pratila provedbu usklade banaka sukladno specifikaciji izrađenoj za jedinstveno standardizirano programsko sučelje (Uredba RTS¹) kako bi se osigurao jedinstveni model za pristup trećih strana računima za plaćanje klijenata otvorenima u bankama sukladno revidiranoj Direktivi o platnim uslugama Europske unije PSD2 (Payment Services Directive 2)², koja je stupila na snagu početkom 2018. godine kada je prenesena i u hrvatsko zakonodavstvo.

U Republici Hrvatskoj su sve banke s datumom primjene Uredbe RTS uskladile svoja sučelja za pristup trećih strana bilo putem API namjenskog sučelja ili preko modificiranoga klijentskog sučelja, što za potrošače znači da ne postoji prepreka da svojim bankovnim računima, u kontekstu plaćanja ili praćenja informacija o uplatama po računima, ne koriste PIS i AIS, temeljne platne usluge proizašle iz revidirane Direktive PSD2, direktno iz računovodstvenog softvera.

1. Financijske usluge u Hrvatskoj

Otvaranjem bankarskih IT sustava prema *fintech* kompanijama, u rujnu prošle godine na hrvatskom tržištu su se pojavile dvije ključne inovacije proizašle iz revidirane Direktive o platnim uslugama Europske unije PSD2; usluga plaćanja i iniciranja plaćanja (PIS - Payment Initiation Service) i usluga informiranja o bankovnom računu (AIS - Account Information Service). Trenutno ih obje pruža samo jedna institucija za platni promet, no sve su češće integrirani dio računovodstvenih softvera i poslovnih rješenja (ERP-ova) u Hrvatskoj jer je riječ o uslugama koje se nadovezuju na uslugu slanja i zaprimanja e-računa, što je već standardna opcija unutar većine računovodstvenih rješenja na tržištu. Usluge PIS i AIS trenutno su, između ostalih, dostupne u Pantheonu, Mileniju, Faros ERP-u, Korwin ERP-u, Kipos ERP-u, Maris ERP-u, Galileo ERP-u, Gath ERP-u, Pupillinom Synesisu, kao i u poslovnom rješenju SPI tvrtke Libusoft Cicom.

2. Usluga iniciranja plaćanja (PIS)

Iako je usluga plaćanja i iniciranja plaćanja (PIS) koncipirana kao samostalna usluga, ujedno je i logičan dodatak na postojeće usluge izdavanja i zaprimanja e-računa koje objedinjava u jedinstveni vrijednosni lanac. Putem usluge PIS mogu se plaćati i računi u papirnatom obliku, ponude ili putni nalozi, odnosno sve valjane knjigovodstvene isprave koje se evidentiraju i knjiže u računovodstvenom programu. Isto se odnosi i na isplatu plaća te drugih vrsta dohoda koje poslovni subjekt uobičajeno isplaćuje. Korisnici poslovnih transakcijskih računa aktivacijom usluge PIS plaćanja obavljaju iz svog računovodstvenog programa ili programskog rješenja (ERP-a) odakle zadaju naloge bez posebne prilagodbe i integracije sa svojom poslovnom bankom. Korisnik više ne mora generirati datoteke s platnim nalogima iz poslovne aplikacije i potom ih ručno prepisivati ili učitavati u internetno bankarstvo.

3. Usluga iniciranja plaćanja unutar SPI rješenja

Preduvjet za korištenje usluge PIS unutar SPI rješenja je aktivacija usluge, odnosno odgovarajuća licenca. S obzirom na to da se sigurnost financijskih usluga temelji na pouzdanoj autentifikaciji korisnika, operater u ERP sustavu mora imati dodijeljeno pravo za provođenje naloga digitalnim bankarstvom. Treći preduvjet je privola za pristup bankarskom sustavu u ime klijenta, budući da su PIS i AIS usluge koju tvrtka Elektronički računi, kao jedini licencirani pružatelj ovih usluga na tržištu, ugovara pojedinačno s poslovnim bankama. Privola se daje putem ePlati stranice, nakon čega korisnik usluge dobiva pristup svojim bankovnim računima unutar SPI rješenja.

1 Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/389 od 27. studenoga 2017. o dopuni Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za pouzdanu autentifikaciju klijenta i zajedničke i sigurne otvorene standarde komunikacije.

2 Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ

Slika 1: Preduvjeti za korištenje PIS usluge unutar SPI rješenja

Kako je navedeno, putem usluge PIS integrirane u SPI rješenje mogu se pripremati nalozi i zbrojni nalozi za plaćanje obveza prema dobavljačima, formirati datoteke i isplate plaća, drugih dohodaka i socijalnih davanja te formiranje datoteke i isplata troškova putnih naloga. Plaćanje unutar SPI rješenja može se obavljati sa svih transakcijskih računa korisnika pod uvjetom da su IBAN-i s kojih se vrši plaćanje registrirani za rad s eBankarstvom.

4. Zadavanje naloga za plaćanje iz SPI rješenja

Nakon učitavanja e-računa u računovodstveni program i knjiženja, korisnik može odmah zadati nalog za plaćanje direktno iz SPI rješenja. U aplikaciji iz koje se vrši plaćanje potrebno je odabrati SEPA xml format datoteke.

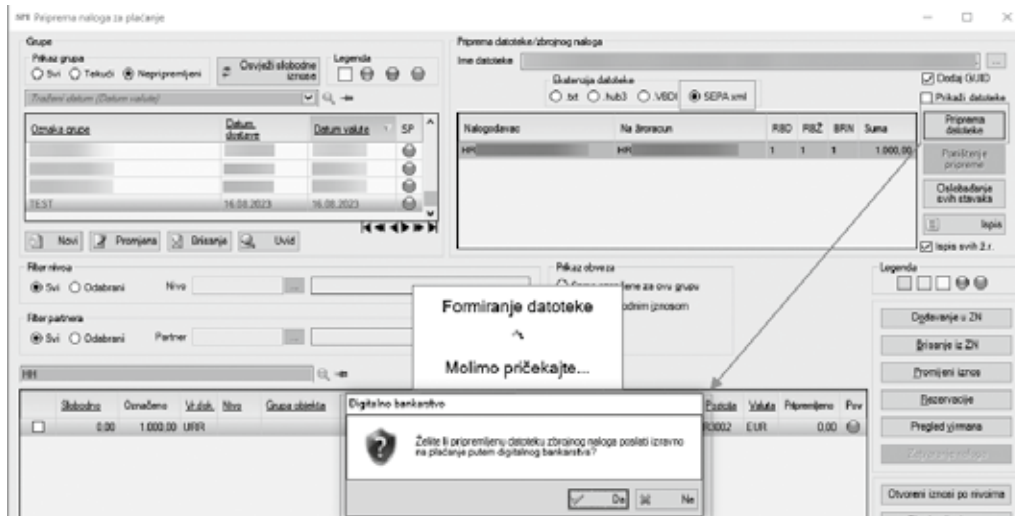
Slika 2: Priprema naloga i formiranje datoteke za plaćanje.

Prilikom formiranja datoteke korisnik može odabrati tekući ili budući datum plaćanja, odnosno plaćanje pojedinačnog ili zbrojnog naloga, a nakon odabira datuma izvršenja i potvrđivanja unesenih podataka, otvara se prozor za izravno plaćanje putem PIS usluge.

Objavite svoje financijske izvještaje u RiPup-u

Cijena: **130 EUR** + PDV T: 01 / 49 21 737

Slika 3: Slanje naloga za plaćanje putem usluge PIS.

Potvrđivanjem izravnog plaćanja unutar SPI rješenja, PIS šalje nalog u sustav banke i preusmjerava korisnika direktno na autorizaciju poslanog naloga. Autorizaciju plaćanja korisnik obavlja putem jedne od raspoloživih metoda pouzdane autentifikacije klijenta (SCA). U konkretnom slučaju, riječ je o dvofaktorskoj autentifikaciji (2FA), odnosno autorizaciji tokenom, koja se smatra najsigurnijim načinom autentifikacije jer isključivo osoba koja posjeduje token, ili je ovlaštena za njegovo korištenje, može pristupiti stranici i autorizirati nalog. Banka u SPI rješenje trenutno dostavlja informaciju o statusu platne transakcije pa davatelj naloga tako puno brže dobiva točnu i provjerenu informaciju o statusu platnog naloga, bez ulaska u internetsko bankarstvo kako bi provjerio je li proveden. Kroz uslugu PIS, integriranu u poslovni softver, mogu se inicirati i buduća pojedinačna plaćanja te grupno plaćanje naloga, ali s istog transakcijskog računa.

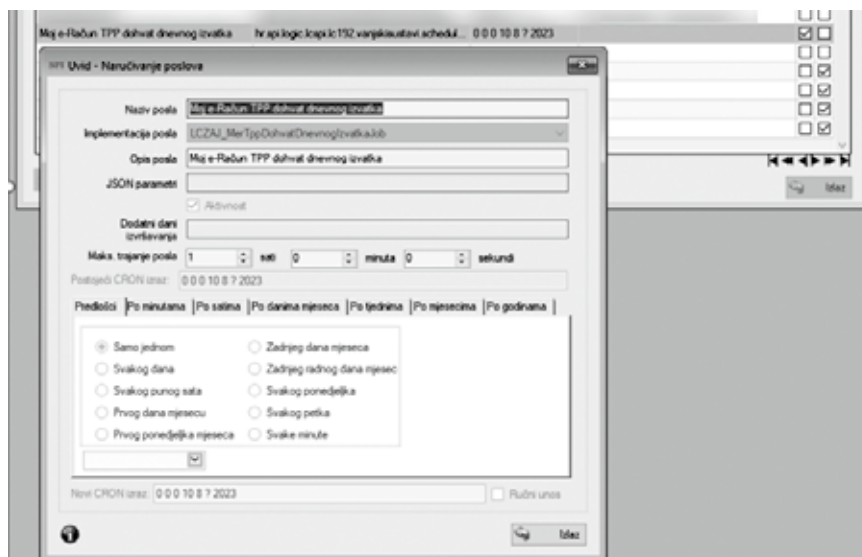
5. Usluga informiranja o računu AIS

Usluga dohvaćanja informacija o stanju računa (AIS) korisnicima omogućuje da u stvarnom vremenu prate promjene na poslovnom računu, ili više njih, i to direktno kroz njihov računovodstveni ili poslovni program (ERP). U tom smislu subjekti više nisu obavezni čekati izvratke o prometu po računima od prethodnog dana kako bi knjižili platni promet niti se moraju direktno spajati na internetsko bankarstvo i tražiti i provjeravati pojedinačne transakcije, već informacije o uplatama zaprimaju automatski, direktno u računovodstveni program prema unaprijed utvrđenom rasporedu i po računima i vrstama transakcija koje je korisnik odobrio. Za razliku od klasičnog učitavanja XML datoteke izvoda, što je usluga koju danas nudi većina poslovnih banaka, korisnik usluge AIS više ne treba ulaziti u internetsko bankarstvo, povući datoteku na radnu površinu računala i potom je učitavati ili prepisivati, već se sve informacije automatski povlače u računovodstveni program. U široj primjeni AIS omogućuje automatsko knjiženje izvoda na način da se u preddefinirano vrijeme u ERP automatski povuku izvodi pri čemu se prometi knjiže na unaprijed određena konta, sukladno vrsti troška i podacima kao što su naziv dobavljača, poziv na broj primatelja i drugi relevantni podaci.

6. Usluga AIS unutar SPI rješenja

Unutar SPI rješenja korisnicima je omogućeno postavljanje različitih parametara vezano uz povlačenje izvadaka o prometu po transakcijskim računima. Primjerice, preduvjet za automatizirano povlačenje izvadaka može biti točno određeno vrijeme u danu kada će se u SPI rješenje, kroz AIS uslugu, povlačiti podaci s jednog ili više transakcijskih računa korisnika.

Slika 4: Postavljanje parametara za automatsko povlačenje izvadaka

Osoba unutar organizacije koja je zadužena za knjiženje izvoda u ERP-u, pokretanjem aplikacije i otvaranjem ekrana automatski ima pristup svim preuzetim izvodima sa svih transakcijskih računa pa jednostavno može napraviti provjeru i sve daljnje akcije po potrebi.

Slika 5: Pregled učitanih izvoda putem AIS-a

The screenshot shows a software interface for viewing and processing bank statements. The main window is titled 'Stavke izvoda 23/23014 od 25.07.2023'. It features a filter section at the top with options for 'Samo otvorene redovne stavke', 'Samo neobrađene stavke', 'Partner', 'Duguje', 'Potražuje', 'Uplati rač.', and 'Proz. kor.'. Below the filters is a table with columns for 'broj', 'tip', 'pl', 'k.d', 'partner', 'duguje', 'potražuje', 'ogranični iznos', 'uplatni račun', 'prema nivou', 'nak', 'P.K.', 'Z', and 'D'. The table shows a summary row with values: 0.00, 0.14, 0.00. To the right of the table is a summary panel with fields for 'JMBG OIB', 'Vi. sada', 'Prostor', 'Nivo rač.', 'IRR', 'Križa', 'Nivo', 'Duguje', 'Potražuje', 'Zatvoreno', and 'Ostatak'. Below the summary panel are buttons for 'Uplati rekvizite', 'Razbijanje', 'Razbijanje uplate', 'Porušavanje razbijanja', 'Štampanje razbijanja', 'Zatvaranje', and 'Zatvaranje automatski'. At the bottom of the interface are buttons for 'Novi', 'Promjena', 'Izjava', 'Uvid', 'Raspored prema mjestu troška', 'Legenda', 'QBE - filter po uzorku', 'Dodatne obrade', and 'Izlaz'.

Knjiženje izvoda obavlja se na uobičajen način; pedantno i onim redoslijedom kako se zaprimaju iz banke. Razlika je u količini manualnog rada i utrošenog vremena koji su potrebni za izvršenje svih zadataka jer, za razliku od klasičnog preuzimanja izvoda, korisnik AIS usluge unutar SPI rješenja ne treba pristupati u internetско bankarstvo svake pojedinačne banke i preuzimati izvode na radnu površinu kako bi ih, nakon učitavanja u računovodstveni program, proknjižio.

Tablica 1. - Računovodstveni programi koji su do rujna 2023. uveli PIS i AIS uslugu:

Računovodstveni program/ERP	PIS	AIS
Synesis (Pupilla)	DA	DA
Appros (ZG data)	DA	DA
Milenij (Milenij)	DA	DA
Gath (Elektronika Perhoč)	DA	DA
GoSoft (GolInfo)	DA	DA
Slon-ing (Slon-ing)	DA	DA
Galileo (APR)	DA	DA
Faros (RIS Software)	DA	DA
Ritam (Ritam)	DA	DA
Thor (Monri)	X	DA
Pantheon (Datalab)	DA	DA
Pantheon (Aliquantum idea)	DA	DA
Boquet (Delovski)	X	DA
Task (Task)	DA	DA
Maris (IPC Međimurje)	DA	DA
Jupiter (Spin)	X	DA
BBM (BBM)	X	DA
Minimax (SAOP)	X	DA
Korwin (Perfekta)	DA	DA
SPI (Libusoft Cicom)	DA	DA
Arhimed (FF informatički inženjering)	DA	DA
IPS (sculptor)	DA	DA
Aplikacije Lončar	DA	DA
IRATA	DA	DA
Opera Opus (Svam plus)	X	DA